

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Trondheim, 14.03.2025

Deres ref.:
200801334

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/8210

Saksbehandler:
Ingvild Lande Sørensen

Uttalelse til klage på NVEs avslag på søknad om forlenget byggefrist, Kasseelva kraftverk

Vi viser til henvendelse mottatt 21.02.25 fra NVE med spørsmål om uttalelse til Småkraft AS sin klage på NVEs avslag på søknad om forlenget byggefrist for Kasseelva kraftverk, Vanylven kommune.

Miljødirektoratet er uttalepart, ettersom overordnet miljømyndighet skal få uttale seg når et avslag på en tillatelse til tiltak i en forekomst av en utvalgt naturtype påklages, jf. nml § 56 andre ledd.

Bakgrunn

NVE ga konsesjon til Kasseelva kraftverk i Vanylven kommune, Møre og Romsdal fylke, i 2014. Konsesjonen bortfaller dersom byggearbeidene ikke er igangsatt innen fem år. I 2021 søkte Småkraft AS om forlenget byggefrist for Kasseelva kraftverk. NVE ba da om en oppdatert naturmangfoldrapport. Den nye rapporten avdekket forekomst av den utvalgte naturtypen olivinskog i tiltaksområdet (Sweco Norge AS, 2023). På bakgrunn av tiltakets konsekvenser for olivinskogen avslo NVE søknaden om forlenget byggefrist i januar 2025. Småkraft AS har nå påklaget avslaget og ber om at det gis tillatelse til utvidet byggefrist.

Olivinskog fikk status som utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven kapittel VI 4. desember 2020, da regjeringen fastsatte forskrift om endring i forskrift om utvalgte naturtyper. Olivinskog er fastmarksskogsmark på ultramafisk grunn. De spesielle kjemiske forholdene i olivinberggrunn gir grunnlag for en særegen artsflora i olivinskog, særlig når det gjelder sopp. Norge har hovedtyngden av olivinskog internasjonalt og har derfor et særlig ansvar for å bevare denne naturtypen. Olivinskog er klassifisert som sterkt truet (EN) på Norsk rødliste for naturtyper (2018). Den kritiske situasjonen skyldes en kombinasjon av svært begrenset geografisk utbredelse, arealtap knyttet til mineralutvinning og andre påvirkninger som fører til nedgang i areal og kvalitet. For å bremse den negative utviklingen må ytterligere arealtap begrenses.

Om virkemiddelet utvalgte naturtyper

Virkemiddelet utvalgte naturtyper har rettslig grunnlag i reglene i naturmangfoldloven kapittel VI. Det går fram av forarbeidene til naturmangfoldloven, se Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 259, at virkemiddelet er ment som regler om bærekraftig bruk for naturtyper som er truet eller av andre grunner krever særskilte hensyn, utover de alminnelige reglene om bærekraftig bruk i naturmangfoldloven kapittel II. Et kjennetegn ved reglene er at de gjelder generelt og ikke bare for konkret avgrensede lokaliteter.

Hovedregelen om utvalgte naturtyper finner vi i naturmangfoldloven § 53 andre og tredje avsnitt:
Ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom skal det tas særskilt hensyn til forekomster av en utvalgt naturtype slik at forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand unngås. Før det treffes en beslutning om å gjøre inngrep i en forekomst av en utvalgt naturtype, må konsekvensene for den utvalgte naturtypen klarlegges. Kongen kan gi forskrift om utføring og behandling av en slik konsekvensanalyse.

Ved vurderingen av om den utvalgte naturtypes utbredelse eller økologiske tilstand forringes, skal det legges vekt på forekomstens betydning for den samlede utbredelse og kvalitet av naturtypen og om en tilsvarende forekomst kan etableres eller utvikles på et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av en slik forekomst.

Som det framgår av det siterte, er hovedinnholdet en regel om at det ved all utøving av offentlig myndighet skal «tas særskilt hensyn» til forekomster av de utvalgte naturtypene. Bestemmelsen utgjør altså ikke en vedtakshjemmel i seg selv, men forutsetter at det finnes reguleringshjemler i annet lovverk som åpner for å legge vekt på hensynet til naturmangfold. I Ot. prp. nr. 52 (2008-2009) s. 434 er reglene om utvalgte naturtyper omtalt som en bindende retningslinje om at hensynet til at den utvalgte naturtypens utbredelse og økologiske tilstand nasjonalt ikke skal forringes. Dette innebærer ikke at hensynet til den utvalgte naturtypen i alle tilfeller skal være avgjørende. Hensynet må veies opp mot andre hensyn, og mål- og interessekonflikter kan tilsi at enkeltforekomster må ofres. Reglene krever imidlertid at det må framgå av beslutningen hvordan hensynet til den utvalgte naturtypen er vektlagt og ivaretatt, og hvilke andre hensyn som eventuelt har veid tyngre.

Etter naturmangfoldloven § 52 bestemmer «Kongen i statsråd», det vil si regjeringen, hvilke naturtyper som er utvalgte ved forskrift. De første fem utvalgte naturtypene ble fastsatt 15. mars 2011, og tre nye utvalgte naturtyper er senere fastsatt ved endringer av forskrift om utvalgte naturtyper 7. mai 2015 og 4. desember 2020. Olivinskog ble fastsatt som utvalgt naturtype ved den siste av disse endringene.

Når ordlyden krever at utvalgte naturtyper skal tas hensyn til «ved utøving av offentlig myndighet», innebærer det at myndighetene må ta hensyn til de naturtypene som er utpekt på det tidspunktet myndigheten faktisk utøves, det vil si på vedtakstidspunktet. Ved et fornyet konsesjonsvedtak må en dermed også legge vekt på hensynet til naturtyper som har fått status som utvalgt naturtype etter det første konsesjonsvedtaket.

Naturkartlegginger og usikkerhet

Det er betydelig usikkerhet knyttet til både artsmangfoldet og avgrensningen av olivinskogen i tiltaksområdet, samt avgrensningen av tilgrensende kystlynghei (figur 1). Usikkerheten skyldes blant annet tidspunktet for kartlegging og hvordan prosjektgrensene har påvirket avgrensningen av naturtypene.

Kartlegging i 2022

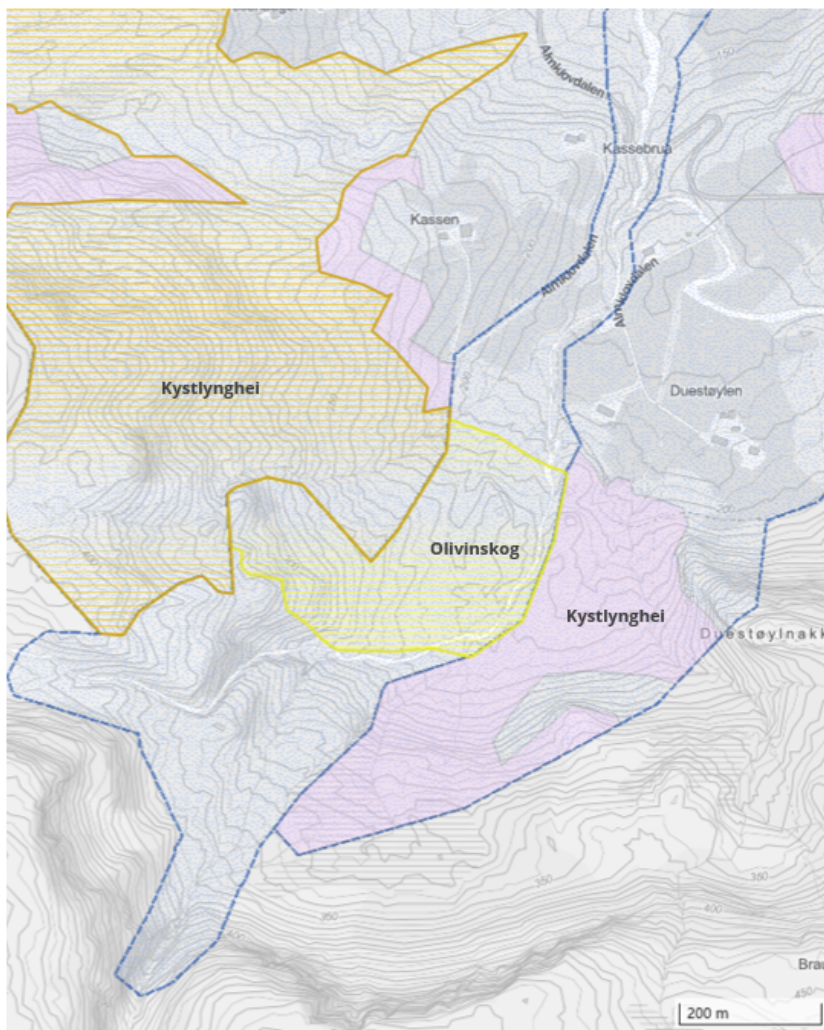
I 2022 gjennomførte Sweco en naturkartlegging av prosjektområdet på oppdrag fra Småkraft AS (Sweco Norge AS, 2023). Kartleggingen identifiserte olivinskog med høy lokalitetskvalitet (Miljødirektoratet, 2024a). Ingen rødlistede eller habitatspesifikke arter ble registrert i olivinskogen, men kartleggingen ble gjennomført i juli – utenfor soppens vekstsesong. En viktig del av artsmangfoldet i olivinskog er knyttet til sopp og en rekke rødlistede sopparter lever i tilknytning til olivinskog. Dette betyr at artsmangfoldet kan være undervurdert.

Avgrensningen av olivinskogen er også usikker. Rapporten beskriver at avgrensningen ble gjort basert på berggrunnskart og at lokaliteten ble kuttet av prosjektgrensen (Sweco Norge AS, 2023). Dette innebærer at grensene mot øst og vest ikke nødvendigvis reflekterer olivinskogens faktiske utbredelse, men snarere kartleggingsgrensene som var gjeldende ved undersøkelsen.

Kartlegging i 2023

I 2023 ble tilgrensende arealer kartlagt av Miljøfaglig Utredning som del av et større kartleggingsprosjekt av naturtyper i Møre og Romsdal, med særlig fokus på olivinskog (Miljøfaglig Utredning AS, 2024). Kartleggingen klassifiserte områdene øst og vest for olivinskogen som kystlynghei (Miljødirektoratet, 2024b og c). Det beskrives at kystlyngheien i vest ble kuttet av prosjektgrensen, men at den i realiteten fortsetter mot sørøst (inn i olivinskogen) (Miljødirektoratet, 2024b). Den aktuelle olivinskogen i tiltaksområdet ble ikke systematisk kartlagt i 2023, men rapporten fra Miljøfaglig Utredning peker på at området ble delvis undersøkt. Det beskrives at *Sistnevnte* (aktuelle olivinskog) *består av granplantefelt, tidligere semi-naturlig eng (eventuelt mulig kystlynghei), og kun små arealer med bjærkeskog. Vi mener derfor at avgrensning av lokaliteten bør endres og vurderes på nytt* (Miljøfaglig Utredning AS, 2024). Disse funnene forsterker usikkerheten rundt olivinskogens faktiske utbredelse.

Også avgrensningen av kystlynghei i området er usikker. Kystlynghei er en utvalgt naturtype dersom den har lokalitetskvalitet fra "lav" til "svært høy" (jf. forskrift om utvalgte naturtyper). Kartleggingen fra 2023 viser at kystlyngheien vest for olivinskogen har lav lokalitetskvalitet og derfor er en utvalgt naturtype, mens kystlyngheien i øst har svært lav lokalitetskvalitet og dermed ikke omfattes av forskriften (Miljødirektoratet, 2024b og c). Videre beskrives det at kystlyngheien i vest trolig fortsetter mot sørøst og dermed overlapper med deler av olivinskogen. Dette kan innebære at deler av olivinskogen i realiteten er kystlynghei (Miljødirektoratet, 2024b; Miljøfaglig Utredning AS, 2024). Det betyr at de to kystlynghei-lokalitetene potensielt er sammenhengende. Dersom dette er tilfelle, kan større deler av området måtte klassifiseres som en utvalgt naturtype, ettersom den samlede størrelsen da vil overstige terskelverdien i forskriften for kriterier til kvalitet.

Figur 1: Utklipp fra naturbase kart som viser kartlagt olivinskog (gul, utvalgt naturtype), kystlynghei med lav kvalitet (orange, utvalgt naturtype), kystlynghei med svært lav kvalitet (rosa) og prosjektgrensen for kartleggingene (blått). Kilde: Naturbase.no.

Miljødirektoratets vurderinger

Det er betydelig usikkerhet knyttet til avgrensningen av naturtypene olivinskog og kystlynghei i tiltaksområdet. Arealet har vært kartlagt stykkevis på ulike tidspunkter, og naturtypeavgrensningene er i stor grad basert på prosjektgrensen ved kartleggingstidspunktet, ikke den faktiske utbredelsen av naturtypene. Vi vurderer at det trolig forekommer olivinskog i tiltaksområdet, men at avgrensningen sannsynligvis bør justeres. Lokaliteten kan være noe mindre enn dagens avgrensning, men dette endrer ikke det faktum at tiltaket sannsynligvis vil berøre olivinskog.

Slik tiltaket var planlagt ved søknad om forlenget byggefrist og vurdert i naturmangfoldrapporten, innebærer det trolig fortsatt at rørgaten sprenses ned gjennom olivinskog, selv om avgrensningen av olivinskogen justeres noe. Dette vil medføre store permanente skader i en utvalgt naturtype som allerede er sterkt truet og under stort press. Fragmentering og varig arealbeslag i naturtypen vil føre til en irreversibel forringelse av

lokaliteten. Dette er alvorlig for olivinskog, som i utgangspunktet har en svært begrenset utbredelse og som trues av arealendring. I likhet med NVE vurderer vi at den samlede belastningen på olivinskogen i området allerede er høy, og ytterligere inngrep vil forsterke dette.

I klagen fra Småkraft AS trekkes det frem at de negative konsekvensene kan avbøtes ved å legge om rørgatetraseen, slik at mesteparten av olivinskogen unngås. Et alternativt traséforslag er vist i vedlagt kart og følger grensen til olivinskogen mot øst. Vi bemerker imidlertid at denne avgrensningen også er basert på prosjektgrensen ved tidligere kartlegging, ikke på olivinskogens faktiske utbredelse. Det er dermed usikkert om den nye traseen faktisk unngår olivinskog.

Tiltaket har potensial for store og varige ødeleggelse av både utvalgte naturtyper og rødlistede arter i området, også dersom rørgatens trase endres. Førre-var-prinsippet etter naturmangfoldloven § 9 tilsier at det ikke bør gis tillatelse til tiltak i områder hvor det er stor usikkerhet rundt naturverdiene, og hvor skadepotensialet er høyt.

Konklusjon

På bakgrunn av den store usikkerheten knyttet til avgrensningen av olivinskog og kystlynghei, samt det betydelige skadepotensialet tiltaket innebærer, vurderer vi at klagen ikke bør tas til følge dersom det kan medføre etablering av rørgate eller tilhørende inngrep i olivinskog eller utvalgt naturtype kystlynghei.

Ved en eventuell tillatelse ber vi om at følgende vilkår settes:

- Ny naturtypekartlegging må gjennomføres for å fastsette riktig avgrensning av olivinskog og kystlynghei.
- Kartleggingen må inkludere sopp i vekstsesongen, for å vurdere forekomst av rødlistede og habitatspesifikke arter.
- Rørgatens trase og tilhørende inngrep må legges utenfor forekomster av olivinskog og utvalgt naturtype kystlynghei, for å unngå varige skader på disse naturtypene.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Aina Holst
seksjonsleder

Ingvild Lande Sørensen
rådgiver

Referanser

Sweco Norge AS (2023). Kassaelva Kraftverk. Kartlegging og dokumentasjon av naturmangfold.

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/bb903998-26bd-4ec9-a3bf-3e765249b215/200801334/3435997>

Miljøfaglig Utredning AS (2024). Olivinskog i Møre og Romsdal. Kartlegging av naturtyper og arter i et utvalg kjente og potensielle områder for olivinskog.

<https://www.statsforvalteren.no/contentassets/953018c4d3b947648a509ebefed5da85/mu2024-20-olivinskog-i-more-og-romsdal-komprimert.pdf>

Miljødirektoratet (2024a, 10.mars). Faktaark - Naturtyper NiN. Kassen 2 (NINFP2210111163).

<https://nin-faktaark.miljodirektoratet.no/naturtyper/?id=NINFP2210111163>

Miljødirektoratet (2024b, 10.mars). Faktaark - Naturtyper NiN. Raudenausen (NINFP2310138496).

<https://nin-faktaark.miljodirektoratet.no/naturtyper/?id=NINFP2310138496>

Miljødirektoratet (2024c, 10.mars). Faktaark - Naturtyper NiN. Duestøylen sør 2

(NINFP2310137879). <https://nin-faktaark.miljodirektoratet.no/naturtyper/?id=NINFP2310137879>